

Sygn. akt III AUa 2384/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun
Sędziowie:	SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku E. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 9 lipca 2013 r. sygn. akt V U 1216/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Opolu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 26 marca 2013 r. w ten sposób, że zobowiązał stronę pozwaną do podjęcia wypłaty świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni E. K. za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. i w punkcie II wniosek o wypłatę odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury przekazał organowi rentowemu do rozpoznania.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawczyni, urodzona (...), z dniem 1 marca 2009 r. otrzymała prawo do emerytury decyzją z dnia 8 kwietnia 2009 r. Emerytura była wypłacana poczynając od 1 marca 2009 r.

Wnioskodawczyni zatrudniona w (...) Urzędzie Wojewódzkim w O. od 1 stycznia 2009 r. i kontynuowała zatrudnienie do dnia 31 grudnia 2011 r. Decyzją z 12 października 2011 r. strona pozwana wstrzymała wypłatę emerytury w związku z jej zawieszeniem z tytułu kontynuacji zatrudnienia trwającego przed przyznaniem prawa do emerytury. Decyzja nie została zaskarżona przez wnioskodawczynię i stała się prawomocna.

W dniu 20 grudnia 2012 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o wznowienie wypłaty od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 r. z należnymi odsetkami, wskazując, iż rozwiązała stosunek pracy z dniem 31 grudnia 2011 r.

Strona pozwana decyzją z 14 lutego 2012 r. wznowiła wypłatę świadczenia od 1 stycznia 2012 r. Przyczyną wznowienia było rozwiązanie stosunku pracy przez wnioskodawczynię w dniu 31 grudnia 2011 r.

W dniu 20 grudnia 2012 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o wypłatę zawieszony emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Organ rentowy w dniu 27 marca 2013 r. wydał w tym przedmiocie decyzję odmowną.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczyni jest zasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawczyni w swojej skardze powołała się na ustawową przesłankę wznowienia bowiem Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie II K 2/12 orzekł, iż art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyrok powyższy został ogłoszony w 22 listopada 2012 r. Z chwilą ogłoszenia tego wyroku przepis w nim wskazany utracił swoją moc w zakresie dotyczącym emerytur przyznanych bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy.

Podstawą wstrzymania wypłaty emerytury wnioskodawczyni z dniem 1 października 2011 r. było zaistnienie przesłanki do zawieszenia wynikającej z art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych i niektórych innych ustaw.

Skoro więc przepis, który był podstawą do wydania decyzji z 12 października 2011 r. został uznany za niezgodny z Konstytucją to mimo, że obowiązywał on w dacie wydania decyzji o wstrzymaniu wypłaty, to nie powinien być w sprawie zastosowany jako niezgodny z Konstytucją, co okazało się po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny cytowanego orzeczenia.

Wnioskodawczyni otrzymała prawo do emerytury bez obowiązku rozwiązywania stosunku pracy i organ rentowy do 1 października 2011 r. świadczenie emerytalne wypłacał. Skoro art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie dotyczył sytuacji wnioskodawczyni, to nie można było zawiesić świadczenia, a tym samym wstrzymać jego wypłatę z dniem 1 października 2011 r. Wydana decyzja była więc błędna i naruszała przepisy o zawieszaniu świadczenia w ich znaczeniu ustalonym wskazanym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd w sprawach ubezpieczeniowych może orzekać jedynie w ramach przedmiotu rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonej decyzji organu rentowego. Dlatego też inne żądania, które dotyczą stanu zaistniałego po wydaniu decyzji nie mogą być objęte rozstrzygnięciem w sprawie o wznowienie postępowania administracyjnego, gdzie Sąd na nowo ocenia jedynie zasadność wydanej wcześniej decyzji z 12 października 2011 r.

Żądanie wypłaty odsetek jest nowym roszczeniem, dotychczas nie rozpoznanym i obowiązek taki może powstać dopiero z chwilą realizacji wyroku Sądu i podjęcia wypłaty emerytury wnioskodawczyni. Dlatego też Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁰ § 2 kpc przekazał takie żądanie organowi rentowemu do rozpoznania, co będzie rodziło obowiązek wydania stosownej decyzji.

Mając powyższe rozważania na uwadze Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku.

Powyższy wyrok w punkcie I zaskarżył organ rentowy, zarzucając mu naruszenie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji przez jego błędną wykładnię poprzez przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest stosowany *ex tunc*.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części przez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 kpc, nie popełnił też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa. Sąd Apelacyjny podziela argumenty zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne.

W sprawie sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., wnioskodawczyni przysługuje prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 31 grudnia 2011 r.

Organ rentowy swoje zarzuty skupił na zagadnieniu daty wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, podnosząc, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2011 r. odnosi skutki tylko na przyszłość od dnia jego ogłoszenia i w konsekwencji wnioskodawczyni nie przysługuje prawo do wypłaty emerytury za sporny okres.

Zarzut ten jest nietrafny.

Co prawda zgodnie z art. 190 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, które mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, przy czym Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego, a termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny dwunastu miesięcy. Jednak data wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego ma takie znaczenie, że powoduje zmianę obowiązującego do tej pory stanu prawnego przez wyeliminowanie z systemu prawnego przepisu niezgodnego z Konstytucją, przy czym istotne jest prawidłowe zrozumienie tego skutku. Mianowicie oceniany przez Trybunał Konstytucyjny przepis nie staje się niezgodny z Konstytucją od daty wejścia w życie wyroku Trybunału, lecz jest i był już niezgodny z ustawą zasadniczą w chwili wejścia w życie przepisu w brzmieniu nadanym mu przez ustawodawcę. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego stanowi jedynie potwierdzenie niekonstytucyjności badanej regulacji od chwili jej wprowadzenia.

Osobną kwestią jest natomiast żądanie wznowienia postępowania na podstawie art. 145a kpa. Przepis ten stanowi, że można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja (§ 1). Przy czym skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (§ 2). Gdyby więc podzielić stanowisko pozwanego organu rentowego o tym, że aż do momentu ogłoszenia orzeczenia Trybunału, akt uznany za niekonstytucyjny ma pełną moc obowiązującą i powinien być bez żadnych zastrzeżeń stosowany przez sądy do stanów faktycznych powstałych przed ogłoszeniem tego orzeczenia, to w istocie przekreśliłoby to sens instytucji wznowienia postępowania, w tym wznowienia postępowania

administracyjnego, którego celem jest przecież restytucyjne wydanie orzeczenia zgodnego z prawem, w zgodzie z wartościami i zasadami konstytucyjnym (o tak rozumianych skutkach orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego stanowią między innymi wyroki samego Trybunału z dnia 2 marca 2004 r., sygn. akt SK 53/03, czy dnia 9 czerwca 2003 r., sygn. akt SK 5/03).

Sens wznowienia postępowania administracyjnego jest właśnie taki, że daje organowi rentowemu możliwość wzruszenia prawomocnej decyzji wydanej w sprawie, której podstawą rozstrzygnięcia był przepis od początku uznany za wadliwy, bo niezgodny z Konstytucją. Istotą wznowienia jest zatem możliwość ponownego orzekania, lecz tym razem na podstawie prawa już zgodnego z ustawą zasadniczą.

Dlatego też organ rentowy opierający się na twierdzeniu, że skutki prawne wyroku Trybunału wiążą tylko na przyszłość są o tyle nieuzasadnione, że właśnie przepisy o wznowieniu postępowania administracyjnego nakazują, w przypadku skutecznego złożenia skargi o wznowienie na podstawie art. 145a kpa, stosowanie niewadliwego prawa (nieobciążonego wadą niekonstytucyjności), a tym samym niwelowanie jego skutków w przeszłości, to jest w sprawach zakończonych już prawomocnymi decyzjami. Oczywiście dotyczy to tylko tych spraw, w których wadliwe prawo było podstawą rozstrzygnięcia decyzji.

Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r., a więc w okresie wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., tym samym przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiący podstawę prawną decyzji z dnia 12 października 2011 r., nie ma względem niej zastosowania i tym samym przysługuje jej prawo do wypłaty zawieszony emerytury za sporny okres.

Wnioskodawczyni w dniu 20 grudnia 2012 r. złożyła wniosek o wznowienie postępowania administracyjnego, a więc w terminie i tym samym w świetle powyższych okoliczności, błędnie organ rentowy w decyzji z dnia 26 marca 2013 r. odmówił uchylenia decyzji z dnia 12 października 2011 r.

W świetle tych rozważań należy stwierdzić, że słusznie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 26 marca 2013 r. odmawiającą uchylenia decyzji z dnia 12 października 2011 r., w której na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymano wypłatę emerytury wnioskodawczyni i w konsekwencji przyznał jej prawo do wypłaty emerytury za sporny okres.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację organu rentowego jako bezzasadną.

R.S.